

Enligt sändlista

Begäran om yttrande över betänkandet Polisiär beredskap i fred, kris och krig (SOU 2025:57)

Er beteckning: Ju2025/01154

Sammanfattning

Länsstyrelsen stödjer utredarens värdering avseende omvärldsbild och behovet av en anpassad beredskap där resurser används så effektivt som möjligt. Av den anledningen är Länsstyrelsen positiv till utredarens förslag om att undvika uppgifter av militär karaktär och då även undvika status som kombattant.

Länsstyrelsen ser det ökade behovet av polisiär närvaro under kris och krig och anser att det fungerande civila samhället är en viktig komponent för nationell resiliens som indirekt bidrar till det militära försvaret.

Länsstyrelsen är positiv till flexibilitet avseende bevakning av skyddsobjekt då kompetens kan användas där den behövs mest. Länsstyrelsen anser inte att det finns behov av en driftvärnsorganisation men se gärna lösningar som säkerställer redundans vid resursbrist.

Utredarens avvägning avseende Säkerhetspolisens mandat för tillfälliga skyddsobjekt anses rimlig.

Länsstyrelsen har inga avvikande synpunkter på utredarens förslag om Försvarsmaktens stöd till polisen då dessa anses rimliga och resurseffektiva.

Länsstyrelsen är positiv till införandet av reservpolis som förstärkningsresurs för att stärka polisens beredskap men ser fördelar med att inte begränsa resursen till krigstjänstgöring och beredskapstjänstgöring.

Länsstyrelsen styrker utredarens slutsats om att befintligt regelverk om gränsövervakning i krig inte längre är ändamålsenlig och behöver moderniseras. Att civilområdesansvariga länsstyrelse utpekade som samrådsmyndighet är rimligt och positivt då detta följer etablerad struktur vid till exempel värdlandsstöd.

Länsstyrelsen anser dock att det är en felaktig slutsats att alla länsstyrelsernas kostnader bedöms minska då nuvarande uppdrag i praktiken inte omfattar kostnadsdrivande åtgärder.

Länsstyrelsen i Hallands synpunkter

Polisens uppgifter

Länsstyrelsen ser det ökade behovet av polisiär närvaro under kris och krig och välkomnar därför att polisens uppgifter fokuseras till civil karaktär. Som utredningen belyser finns det osäkerheter avseende hur stort behovet kommer vara men vår uppfattning är att det kan komma att bli betydande och resurser bör därför dimensioneras därefter. Länsstyrelsen har i totalförsvarsplanering identifierat flera scenarion utöver grunduppdraget där polisiära resurser kan bli avgörande för att säkerställa ordning vid bland annat olika typer av utrymningar och stöd till Försvarsmakten. Länsstyrelsen anser att en säkerställd ordning och ett fungerande civilt samhälle är en viktig komponent för nationella resiliens som indirekt bidrar till det militära försvaret.

Polisens folkrättsliga status i krig

Länsstyrelsen anser att ambivalent folkrättslig status skapar en otydlighet som medför risker för civilbefolkningen. Länsstyrelsen har därför inga synpunkter som avviker från utredaren.

Skydd och bevakning

Länsstyrelsens perspektiv berör främst skydd och bevakning av civila skyddsobjekt. Länsstyrelsen menar att förstärkning av polisen genom reservpolis och skyddsvakter bör ha en positiv effekt för polisens fokus på kvalificerade uppdrag.

Länsstyrelsen ser idag inget behov av en driftvärnsorganisation då förstärkning bör planeras genom krigsorganisation och frivilligavtal. Konflikters natur och varaktighet är dock oberäknliga och möjlighet för anställda att skydda samhällsviktig verksamhet med stöd av skyddslagen skulle kunna utgöra ett reservförfarande då personalomsättning kan skapa resursbrist. Dessa omständigheter bör dock vara tydligt definierade och avgränsade.

Länsstyrelsen har ingen synpunkt avseende personskydd.

Beslut om skyddsobjekt

Länsstyrelsen anser att Säkerhetspolisen kan besluta om tillfälliga skyddsobjekt för alternativa ledningsplatser enligt 4§ 4 i skyddslagen enligt vad utredaren föreslår. Länsstyrelsen påtalar vikten av att tillfälliga skyddsobjekt rapporteras till Länsstyrelsen på samma sätt som Försvarsmakten gör då de upprättar tillfälliga skyddsobjekt.

Stöd till polisen från Försvarsmakten.

Länsstyrelsen har inga avvikande synpunkter då utredarens förslag anses rimliga och resurseffektiva.

En polisiär förstärkningsresurs

Länsstyrelsen är positiv till införandet av reservpolis som förstärkningsresurs för att stärka polisens beredskap. Utredningen konstaterar emellertid att det saknas underlag för hur polisens behov av förstärkning kan komma att förändras vid fredstida kriser eller i händelse av höjd beredskap och krig. Denna brist tillsammans med osäkerheter avseende tidsperspektiv vid kris inför höjd beredskap innebär risker. Länsstyrelsen anser därför att reservpoliser inte bör begränsas till krigstjänstgöring och beredskapstjänstgöring. Syftet med detta är att skapa handlingsfrihet och motverka ovan beskrivna risker vilket skulle möjliggöra tillgänglighet på resurser då samhället är i stort behov. Det skulle då vara upp till polisen att värdera om resursen är värd den administrativa belastningen som tillkommer.

Avseende reservpolisens utbildning och uppgifter har Länsstyrelsen inga synpunkter som avviker från utredaren.

Ett nytt gränsövervakningssystem i höjd beredskap och andra ansträngda lägen

Länsstyrelsen styrker utredarens slutsats om att befintlig lagstiftning inte längre är ändamålsenlig utan behöver moderniseras. Utredarens förslag ligger i linje med ansvarsprincipen, att den som har ansvar för en verksamhet i normala situationer också har motsvarande ansvar vid störningar i samhället, vilket Länsstyrelsen anser är positivt.

Länsstyrelsen anser att samordningsansvar utan beslutsrätt men med samverkansskyldighet för utpekade aktörer följer kutym och befintliga arbetssätt.

Att civilområdesansvariga länsstyrelse utpekas som samrådsmyndighet är rimligt och positivt då detta följer etablerad struktur vid till exempel vårdlandsstöd.

Länsstyrelsens nuvarande uppdrag gällande gränsövervakning i krig innebär i praktiken inga kostnadsdrivande åtgärder. Länsstyrelsen anser därför att det är en felaktig slutsats att alla länsstyrelser kostnader bedöms minska.

De som medverkat i beslutet

Beslutet har fattats av landshövding Anders Thornberg med funktionschef Tom Brandelius som föredragande. I den slutliga handläggningen har också Stefan Borgman medverkat.

Denna handling har godkänts digitalt och saknar därför namnunderskrift.